

παιδιά τὸ ξέρουνε πιά κὰς τὰ Ὑπουργεῖα δὲν τὰ κραταίει καὶ δὲν τὰ ρήγγει καμιά περὶ εὐπεία, ἀλλὰ μοναχὰ τὰ παντοδύναμα νομματαὶ συμφέροντα.

Ο ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

μιλώντας μιὰ μέρα στὸν πρωθυπουργὸ γιὰ τὴ σταφιδικὴ σύμβαση τοῦ εἶπε:

— Πρέπει νὰ ψηφιστεῖ μιὰ ὥρα ἀρχύτερα ἢ σύμβαση γιὰτὶ οἱ ἐπαρχίες εἶναι ἕτοιμες νὰ παναστατήσουν!

Κι ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ ἀπάντησε:

— Νὰ κοιτάξεις τὴν Τράπεζά σου καὶ γιὰ τις ἐπαρχίες φροντίζω ἐγὼ!

Δὲν ξέρουμε ἂν εἰπώθησαν τὰ λόγια αὐτὰ· γραφτήκανε ὅμως καὶ μεῖς τὰ παίρνουμε γιὰ εἰπωμένα καὶ λέμε πὼς ἔτσι ταιριάζει νὰ μιλάει ἕνας πρωθυπουργὸς καὶ τέτιες ψυχρολουσιές πρέπει νὰ δέχονται, οἱ κάπως ἐκβιαστικὲς ροβέρες τοῦ κάθε τραπέζιου.

MIA

χαρὰ τὰ κατάρφερε ὁ κ. Ράλλης. Γιὰ νὰ ξεπλκνέψει λένε, τοὺς Ντεληγιαννικοὺς ἰδῆλωσε πὼς θὰ ζητήσει νὰ ἐφαρμόσει τὸ πρόγραμμα τοῦ Ντεληγιάννη.

Μὰ ὁ ἴδιος ὁ κ. Ράλλης, ἂ θυμοῦσαστε, λίγες μέρες πρὶ χειροτονηθεῖ πρωθυπουργός, ἀπόδειξε ὀλοφάνερα μέσα στὸ σπίτι του, μιλώντας σὲ διάφορους βουλευτάδες, πὼς τέτιο πρόγραμμα οὔτε ὑπάρχει, κι ἂν ὑπάρχει εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐφαρμοστεῖ.

Τώρα πὼς συμβιβάζονται αὐτὰ τὰ πράγματα— ἀπὸ τὴ μιὰ νὰ λέει πὼς δὲν ὑπάρχει τέτιο πρόγραμμα, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ δηλώνει πὼς θὰν τὸ ἐφαρμόσει—δὲν ξέρουμε. Θαρροῦμε ὅμως πὼς ἡ δήλωση γίνεται γιὰ νὰ μπορέσουνε μερικοὶ πούροι Ντεληγιαννικοὶ νὰ κυλήσουνε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο, πού ἄλλωπια, δίχως τὴ δήλωση τοῦ κ. Ράλλη, θὰν τοὺς εἶταν κάπως δύσκολο, ἀφοῦ εἶπαν κ' ἐφώναζαν πὼς θὰ μείνουν πιστοὶ στὸ πρόγραμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τους.

Ὁ κ. Ράλλης σ' αὐτὴ τὴν περίσταση, τὰ κατάρφερε μὲ μεγάλη μαστοριά. Μὰ καὶ οἱ Ντεληγιαννικοὶ ὄχι μὲ λιγώτερη.

KOKOPEYTHKE

ὁ κ. Πεσματζόγλου πὼς γιὰ νὰ ψηφιστεῖ ἡ σύμβαση

τοῦ εἶναι σὲ θέση νὰ γράσσει καὶ τριάντα βουλευτάδες.

Εἰπώθησε κι αὐτό, μὰ δὲν τὸ πιστεύουμε, ὄχι γιὰτὶ δὲ βρίσκονται τριάντα καὶ πενήντα βουλευτάδες γιὰ πούλημα, ἀλλὰ γιὰτὶ ὁ κ. Σταφιδωσωτήριος εἶναι τετραπέρατος ἄνθρωπος καὶ ποτὲ δὲ θάκανε τὴν ἀνοησία νὰ φανερώσει ὅλες τις κανονστοιχίες του στὸν ὄχτρο.

Μόνον τὸ γαιδουροπάζαρο γίνεται στὰ φανερά κάθε Δευτέρα στὸ Θησεῖο. Τὸ Βουλευτοπάζαρο πάντα στὰ κρυφά, κι αὐτὸ τὸ ξέρει κι ὁ τελευταῖος ψιλικατατζής, κι ὄχι ἕνας κοτζάμ Πεσματζόγλου.

AΥΤΗ

τὴ φορὰ οἱ ἀριθμοὶ πού φανερόνουνε σὲ πόση ἀνηρότητα βρίσκεται ἡ δημόσια ἀσφάλεια εἶναι παρμένοι ἀπὸ μιὰ ἐπίσημη στατιστικὴ πού ἐφτιαξε ὁ μόνιρχος κ. Ζάχος ξεζουμιάζοντας τις ἐπίσημες πληροφορίες τοῦ Ἀρχηγείου τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἡ στατιστικὴ, ἡ κάλλιο ὁ στατιστικὸς πίνακας, δείχνει τὰ ἐγκλήματα πού γίναν τὸν περασμένο Μάη, καὶ καθὼς γράφει τὸ «Ἄστυ», αὐ πῖναξ αὐτὸς μετ' ἐδουλειδοῦ καὶ ἀπροκαλέπτου εἰλικρινείας συνταχθεῖς, περιέχει ἀριθμοὺς ὄχι πολὺ κολακευτικούς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς χώρας.

Τὸ Μάη λοιπὸν γινήκανε 282 διάφορα ἐγκλήματα, βαριά κι ἄλαφρα, μὲ ἀναλογία 9 ἐγκλήματα τὴν ἡμέρα. Τὸν Ἀπρίλη γινήκανε 271, καὶ 220 τὸ Μάη τοῦ 1904.

Ὁ φεινὸς λοιπὸν Μάης πῆγε περίφημα. Νὰ τώρα κ' ἕνας ἄλλος ἀριθμὸς πού θὰ σὰς δείξει ξαστερώτερα τὰ χάγια μας. Στὰ τέλη τοῦ Ἀπρίλη, λέει ὁ κ. Ζάχος, βρισκότουσαν σ' ὅλο τὸ Κρατος 10,066 φυγὸδικοὶ καὶ 24,947 φυγὸποῖνοι.

Δὲν τὰ λέμε ἐμεῖς αὐτὰ, κ. Χαντζίδακι· ἡ ἐπίσημη Πολιτεία τὰ λέει. Καὶ περιμένουμε τώρα κἀνένα φλογερὸ σου ἄρθρο στὰ «Πάτρια» πὼς ἡ ἐπίσημη Πολιτεία εἶναι προδύτρα ἀφοῦ βγάξει στὰ εἶσα μονάχη τῆς τις πομπές τῆς, ὁμολογώντας πὼς εἶναι ἀνίκανη νὰ περιορίσῃ τὸ ἐγκλημα καὶ νὰ ἐλαττώσει λίγο τὰ συντάγματα καὶ τις ταξιαχίες τῶν φυγὸδικῶν καὶ τῶν φυγὸποίνων τῆς.

Τὸ «βδομαδιατικὸ φονοπάζαρό» μας, πού τελευταῖα εἶχε ἀρχίσει νὰ σιανταλίζει καὶ τοὺς δικούς μας ἀκόμα, δημοσίευε λίγους λίγους τοὺς ἀριθμούς, κι ὄχι ἔτσι μαζωμένους. Κι ὅμως ὁ κ. Χαντζίδακις τὸ καταδίκασε γιὰ προδοτικὸ. Θὰν τὸ ξαναρχίσουμε

λοιπὸν ἀργότερα καὶ μεῖς, βοηθώντας ἔτσι τὸν κ. Ζάχο στὶς ἐθνικὲς μελέτες του—ἐθνικὲς καὶ παρα-ἐθνικὲς ἀφοῦ δείχνουν τὴν ἀλήθεια.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ*

«Γιὰ τοὺς κάτοικους τῆς μεσημεριανῆς Εὐρώπης τὸ μεσάνυχτο δὲν ἔχει τόσους φόβους, ὅσους γιὰ μᾶς· δαίμονες, πνέματα καὶ μαϊσσοὺς ζητούν ἀφτοῦ ἄλλες ὄρες γιὰ νὰ φανιστοῦν, ὄχι ὅμως τὴν καρδιά τῆς νυχτὸς πού μὲ τὸ ἀνάλαφρο ἀέρι τῆς χῖνει θαρράπαψη ἔπειτα ἀπὸ τὴν κἀψη τῆς ἡμέρας. Οἱ παλαιοὶ καὶ οἱ νέοι Ἕλληνες (ὅπως καὶ οἱ Νότιοι Σλαῦοι) σκιαζοῦνται περισσότερο τοὺς δαίμονες τοῦ μεσημεριοῦ, ὅταν ἡ βραση τῆς ὥρας χαθώνει τὸ κορμί καὶ τὸ πνεῦμα. Μὰ καὶ τὸ σούρουπο τοῦ βραδιοῦ εἶναι στιγμὴ ἀγία καὶ αἰσθηματικὴ. Τότες δὲν πρέπει κανεὶς νὰ κλαίει τοὺς πεθωμένους. Ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς, πού εἶναι τόσο πλούσιος σὲ ποιητικὰ αἰσθήματα, πιστεύει πὼς τὸ κάθε δάκρυ, τὸ χυνόμενα τὸ σούρουπο, γιὰ ἕναν ἀγαπημένον νεκρὸ, τοῦ πέφτει ἀπνοῦ στὴν καρδιά καὶ τὸν κανεὶ νὰ λυπηταῖ. Ἐνα νεοελληνικὸ ποίημα μὲ βαθὺ αἰσθηματὸ πού ἐτυπώθηκε ἀνώνομα (ὑπογραμμμένο μὲ τὸ ἀρχικὸ γράμμα Μ) στὸ περιοδικὸ Τέχνη τὸ 1898, ἐκφράζει τούτην τὴν ἰδέα. Εἶναι μαργαριτάρι τῆς νεοελληνικῆς δημοτικῆς ποίησης. Ἐνας νέος ἐπιστήμονας ἀπὸ τὸ Μόναχο, πού προσωρινὰ μένει στοὺς Κοροῦς, σπουδαζοντας, μᾶς στέρνει μιὰ μετάφραση τοῦ Σονέτου ἀκουνοῦ πού ἐπιγράφεται «Λήθη» (**). (Ἀκολουθεῖ ἡ Γερμα-

*) Δημοσιεύθηκε στὴν «Allgemeine Zeitung» τοῦ Μόναχου, ἀριθ. 140 σελίδ. 510.

**) Τὸ σονέτο ὅπως ἐτυπώθηκε στὴν «Τέχνη» εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

Καλόσυχοι οἱ νεκροὶ πού λησμονῶνε
Τὴν πέρα τῆς ζωῆς. Ὅντας βοθήτη
Ὁ ἦλος καὶ τὸ σούρουπο ἀκολουθήτη
Μὴν τοὺς κλαῖς ἢ κἀμὸς σου ὄσος καὶ νᾶνε
Τέτοιαν ὥρα οἱ ψυχὲς διψοῦν καὶ πᾶνε
Στῆς Λησμονίας τὴν κρουσταλλένια βρύση
Μὰ βούρκος τὸ νερὸν θὰ μαβρίση
Ἄ τᾶξει γι' ἀφτὲς δάκρυ, ὄθς ἀγαπᾶνε.
Κι' ἂν πῶν θολὸ νερὸ ξαναθυμιοῦνται,
Διαβαίνοντας λειψιδὰ ἀπὸ ἀπὸδᾶλι,
Πόνους παληοὺς πού μετὰ τους κοιμοῦνται.
Ἄ δὲ μπορεῖς παρὰ νὰ κλαῖς τὸ δίλι
Τοὺς ζωντανούς τὰ μάτια σου ἄς θρηνηθῶν
Θέλου μὰ δὲ βολεῖ νὰ λησμονήσουν.

M.

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΙΓΗΜΑΤΑ

ΡΟΥΜΠΙΝΑ Η ΑΛΙΒΑΝΙΣΤΗ

(Ἡ ἀρχὴ στὸ περασμένο φύλλο)

Σὰν τὸ λαθωμένο ἀλαφάκι φτάνει καὶ στριμώνεται στὴν ἀχαρὴ φωλιά τῆς. Ἡ κακιά γυναίκα τὴν ἀκλουθαίει πάντα καὶ τὴν κρούει δίχως ψυχρόπνεση καμιά. Θέλει νὰ τῆς βγάλει τὸ μυστικὸ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς, μὰ καὶνὴ μὲνει βουβὴ καὶ μοναχὰ πλημμυρίζει τὰ ρούχα μὲ δάκρυα καὶ φουσκώνει τὰ ὄλοστρόγγυλα κόρφια μὲ κομένους ἀναστεναγμούς. Θυμάται τὴ νύχτα πού πέρασε καὶ θαρρεῖ πὼς πρέπει νὰ πεθάνει τώρα· ἔσωσε γι' ἀφτὴν ὁ κόσμος ὅλος καὶ ὁ Χάρος στέκεται ἀπὸ πάνω καὶ τὴ φοβερίζει ἀμάλαγος.

Τὰ τρικυμίσματα τῆς γριῆς Μάμηνας ἀριώνουν, μὰ δὲν πάθει νὰ μουμουρίζει λόγια δαιμονισμένα καὶ ἡ πρόγόνῃ τῆς ἀδύναμη πιά κλείνει τὰ μάτια καὶ ζαρώνει.

Ε'.

Τὰ πόγιομα πρὸς τὸ βράδι, σὰν οἱ χωριατοπούλες βγαίνουν στολισμένες στὸ μικρὸ ἀβλαγὰ τοῦ Λιάπη νὰ παίξουν καὶ νὰ κάνουν πόλεμο μὲ τὰ χιόνια, σηκώνεται καὶ ἡ κακὸσυρη ἡ Ρουμπίνα μὲ κόπο ἀπὸ τὸ στοῦμα, κλαμένη ἀκόμα κι ἀφανισμένη, φοράει τὰ κόκκινα γιορτινὰ τῆς ρούχα καὶ πηγαίνει νὰ σμίξει μὲ τις ἄλλες, γιὰτὶ ἐλπίζει νὰ τὴν γλυκοθυρήσει περνώντας ὁ νέος κυνηγὸς κι ἀφτὴ νὰ λησμονηθεῖ μὲς τῇ χαρᾷ τῆς.

Ὁ ἦλιος πού βασιλεύει στὸν ξαστερωμένον οὐρανὸ πέφτει στὰ χρυσὰ φλουριά πού ἔχει κρεμάσει διπλὴ ἀρμαθιά γύρο γύρο στὸν ἄσπρο κι ἀφράτο λαιμὸ τῆς καὶ ἡ χλωμάδα εἶναι ἀκόμα χυμῆνη στὸ πρόσωπὸ τῆς ἀπὸ τὴν ψεσινὴ νυχτιά· μὰ πῖὸ γλυκιὰ καὶ νόστιμη φαίνεται ἔτσι καὶ ὅλες οἱ νέες φιληνάδες τῆς τρέχουν καὶ φωναίζουν.

«Καλησπέρα». — «Καλὴ χρονιά». — «Καὶ τοῦ χρόνου». — «Ἐλα νὰ παίξουμε ἀντάμα».

Ἐκεῖνη ξεθαρίζει καὶ δίχως νὰ ρῆξει καμιά ματιά στὰ παλλικάρια πού στέκονται μαζωμένα παραπέρα μὲ τὰ χέρια μὲς τὰ σαλιθάρια καὶ μὲ τοὺς μᾶβρους σκούφους στὸ κεφάλι, ἀντιχαιρετάει τις νέες κοπέλλες, πιάνοντάς τες ἀπὸ τὸ χέρι τιναχτά,

καὶ ὕστερα φιλάνει κι ἀφτὴ μικρὲς μπάλες στὶς χυψοτὲς τῆς μέσα. Ὁ ἀέρας γιομίζει ἀπὸ χάχανα καὶ φωνὲς ζωερὲς καὶ οἱ χωριατοπούλες τρέχουν καὶ σκύφουν γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπ' τὸ πετούμενο χιόνι πού πινχίζεται πέρα καὶ σκορπάζει.

Λησμονιέται ἔτσι κάμποσην ὥρα, ἐνῶ πηδαίει στάνοιγμένα μονοπάτια ἀπὸ τὰ συγνοπεράσματα μέσα στὰ χιόνια, καὶ σηκώνει τᾶναμένο ἀπὸ τὸ τρέξιμο κορμὶ στὰ νύχια γιὰ νὰ κοιτάξῃ μακριὰ πέρα ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα μήπως προβάλλει ὁ νέος κυνηγός. Σταλαματιές ἀπὸ ἴδρω τρέχουν ἀπ' τὸ πλατὴ τῆς μέτωπο στὰ πυκνωμένα φρύδια καὶ νοιώθει τώρα σὲ καθὲ σκίρτημά τῆς νὰ τρέμουν κάτου ἀπὸ τὸ πουκάμισο τὰ βούζα πού πρῶτα εἶταν σκληρὰ καὶ ἄσειστα σὰν τὴ πέτρα.

Καὶ τὰ παλλικάρια μισοκλείνουν νὰ μάτια καὶ λιγώνονται μ' ἀφτὴ τὴν ὁμοσιὰ τῆς.

Σουρουπώνει καὶ ὁ ἀνεμὸς σφυραεῖ σ' ὅλον τὸν παγωμένον κάμφο. Ἡ Ρουμπίνα συλλογιμένη καὶ σὰν ξεστοχιασμένη γυρνάει μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο καὶ μὲ δάκρυα κρυφὰ πού γυαλίζουν στὰ τσινουρα μέσα. Νοιώθει ὅμως τώρα μὲλις μακριάθε τὸ ἄγγιο χούγιαγμα τοῦ ἀγαπητικοῦ τῆς πού κάνει στὴν κόκκινη Φωτιά καὶ στὸ γλήγορο Λίβα του. Θέλει νὰ τρέξῃ πρὸς ἀφτόν πκλε, μὰ ἡ γριά Μάμηνα φυ-

λαχταρούν και τὸ ζητοῦν γιὰ χάρη. Σκότωσέ μας! κόψε τὴν ἀγωνία μας!

..... Σὺ μὲς φροῦσες τὲς ἀθλιές τοῦτες σάρκες. σὺ ξετάρκωσέ μας.

Ἀθλιές σάρκες! Δίσθάνονται ποὺ σωριάζονται καὶ τοὺς λείπει ἡ ζωὴ. Ἀθλιές ἐδῶ δηλοὶ ἀποσωμένες, ποὺ πλια τὲς ἐπέρασε κ' εἶναι μέσα ὁ θάνατος. Ὅσοι ἐξηγοῦν αὐτὴ τῆ λέξη δίνοντάς της πνευματικὴ σημασία καὶ σοὺ ψαρεύουν ἐδῶ ἓνα νόημα θεολογικόν, θὰ ἦταν ἄλλιοι νὰ πάνε πλάγι πλάγι πιασμένοι μὲ τὸν ἱερέα Τσέζαρη (8), ποὺ σὲ τόσες του ὁμορφάδες ποὺ ἤρε στο Ἄντη βρῖσκει ἐδῶ μίαν ἀσχημάδα, ἓνα κάμμα ποὺ παραβγαίνει ἀπὸ τὴ φυσικότητα καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, καθαυτὸ ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ χορὸ τῶν τεσσάρων ἀθανάτων παιδιῶν, ποὺ ἐστάθη ὁ θαυμασμὸς τῶν αἰώνων.

Ὁ Οὐγολίνος ξεναγίνεται πατέρας καὶ ξεναγίνεται ἀγαθὸν.

Ἐπαφα τότε, γιὰ νὰ μὴ τ' ἀποικρῶν τὴ μέρ' αὐτῆ, τὴν ἄλλη ἀφῶνοι ἐμείναμε δλοι.

Στὸν πατέρα μία σιωπὴ ἀπὸ πλάκωμα, στὰ παιδιὰ μία σιωπὴ ἀγωνίας, δὲν εἶναι ὅμως ἐκεῖνο τὸ πεζὸ δὲν ἀποκηδέθηκα καὶ δὲν ἐδάκρυσα, εἶναι μία σιωπὴ ποὺ διαρωτίζεται καὶ γίνεται εὐγλωττη ἀπὸ μία κρυγὴ ποὺ προμηνάει σιμοτινὴ τὴν καταστροφή. Τώρα, δὲν εἶναι μόνον τὸ κορμὶ καταπεσμένο ἀπὸ τὴν πείνα, εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ πιασμένη καὶ πλια δὲ βαστά. Ὁ Οὐγολίνος κράζει βοήθειά του τὴ γῆ ν' ἀνοιξή καὶ νὰ τὸν καταπιῇ καὶ τὴν ἀναθεματίζει καὶ τὴν ὀνομαζει σκληρή.

Ἀχ! γιὰτί, σκληρὴ γῆ, δὲν ἀνοιξες ἐμπρὸς μου;

Εἶναι ἡ ἀνυπομονησία τοῦ τέλους ἡ δύναμη τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἐλειψε, ἀποσωμένη ἀπὸ τὸ μακρινὸ ἐκεῖνο πλάκωμα, ἀπὸ τὸ μακρινὸν ἐκεῖνον ἀφύσικον ἀγῶνα. Ἄλλ' ὅμως ὁ ἀνήμερος ποιητὴς δὲν τὸν ἀφήνει πρὶν τοῦ καρψώση μὲς στὴν καρδιὰ μίαν ὑστερή μαχαιριὰ μὲ τὸ χέρι τῶν τρομερῶν ἐκείνων παιδιῶν, ποὺ δὲν ἀνανοοῦνται τ' ἀθῶα πόσο σκληρὰ τὸν πληγώνουν.

Μούπες' ἐμπρὸς ὁ Γάβδος ξεπλωτὸς στὰ πόδια, λέγοντάς μου πατέρα, τί δὲ μὲ συντρέχεις;

(8) Ἀντώνιος Τσέζαρης, ἀπὸ τὴ Βερώνια (1760-1828). ὀνομαστὸς πεζογράφος καὶ ρήτορας ἐκκλησιαστικὸς. Πολλοὶ τὸν θαυμάζουν γιὰ τὴ γλώσσα, γιὰ τὸ ὕφος καὶ γιὰ τὴν εὐγλωττία του, τὸν κατακρίνουν ὅμως καὶ πολλοὶ γιὰ τὴ σχολαστικὴτητα. Ἐγράφε πολλὰ συγγράμματα καὶ λόγους, καὶ ἓνα βιβλίον «Ὁραιότητες τοῦ Ἄντη».

Ξενο διώνει τὴ νυχτοσιγαλιὰ καὶ τὰ δέντρα ἀντιλαλοῦνε μακριάθε. ἘΚόρη μου, σὺν ἐιδιάθηςες γιοῦρι στοιχειωμένο, παράτα τὴ ζωούλα σου καὶ πέσε νὰ πεθάνεις. Ἡ νέα γυναῖκα λαχταρεὶ καὶ χουφτιάζει τὰ κρεμασμένα βυζιά της· χαμηλώνει πῶς πολὺ τὴν κεφαλὴ τῆς τώρα καὶ ἡ ὀρθανοίχτη ματιά της λοξέθει πέρα σ' ἓνα Ἰασωμένο ἀκροράχι ποὺ τὸ φεγγάρι ματωμένο εἶναι στὸ δίσμα του. Οἱ φουντωτές φυλλωσιές τῶ δέντρων ἀνακατώνονται καὶ θροοῦνε στὸν ἄνεμο καὶ τὸ φεγγαρόφωτο χύνεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πάνου των σὺν ἀσῆμι λωμένο. Ἐἄφνου ὀρθοστέκεται ἡ Ρουμπῖνα καὶ σφογγάζει τὰ δάκρυα, μὰ τὰ φρούδια της μένουν σμιγμένα ἀκόμα καὶ τὸ γλέφαρό της σουφρώνεται ἐλάκαιο. Χυμᾶει κατὰ τὸ ποτάμι πίσω πάλε καὶ περνάει τώρα τὸν πόρο του μὲ τὰ ρηχὰ νερά τὰ καλάμια της βρέχονται ἴσα μὲ τὸ γόνα, τὰ ρούχα της μουσκεῖονται καὶ αὐτὴ δὲ νοιαζεται καθόλου. Ἀνάμεσα στὴς μυρωμένες μωσκοιτίες παραμερίζει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καθὼς διαβαίνει, τὰ πυκνωμένα κλαριά καὶ φτάνει λαχνιασμένη, σὰ νὰ τὴν κυνηγάει ὁ Χάρος μὲ τὸ ἄτι του ἀπὸ πίσω, στὴ βαθιὰ καὶ ἀπόκρυφη σπηλιὰ ποὺ εἶναι σκαμένη μὲς τὴν πέτρα τοῦ βουνοῦ.

σὰ νὰ μπορούσε ὁ πατέρας καὶ νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ἔρχεται ἡ καταστροφή. Καὶ ὁ πατέρας τὰ βλέπει νὰ πεθαίνουν, τόσο ἀληθινὰ, ὅσο εἶναι ἀληθινὸ ποὺ ὁ Ἄντης βλέπει αὐτόν, νὰ πεθαίνουν ἓνα ἓνα, καὶ ὁ σπαραγμὸς ἐβάσταξε τρεῖς ἡμέρες.

Ἐμεινε αὐτοῦ νεκρός· καὶ ὅπως ἐμὲ σὺ βλέπεις, εἶδα κ' ἐγὼ τοὺς τρεῖς νὰ πέφτουν ἓνας ἓνας στὴν πέμπτη μέρα καὶ στὴν ἕκτη....

Δὲν εἶν' ἐδῶ καμμὶα ἀδειανὴ λεπτομέρεια. Αὐτὸ τὸ θέαμα τοῦ θανάτου ξεναφίνεται τέσπερες φορὲς, καὶ σὲ μακρινὰ διαστήματα, σὲ τρεῖς ἡμέρες κ' ἐδυνήθηκε ἓνας πατέρας νὰ τὸ ἰδῆ καὶ νὰ μείνῃ ἠσυχος, νὰ κρατήσῃ κλεισμένο μέσα του τὸ μαρτύριο, νὰ γίνῃ ἀφύσικος, νὰ μὴν εἶναι ἄνθρωπος.

Ἄλλὰ τέλος τὸ μαρτύριο ξεσπᾷ. Ἡ ὕψχη πολλὸν καιρὸ πλαιομένη ξεχειλίζει. Καὶ δὲν εἶναι ἓνα ξεθύμασμα εὐγλωττο ἐνός αἰσθήματος ἀνθρωπίνου ποὺ γνωρίζει τὸν ἑαυτό του, ἐνεργητικῶ, νοητοῦ στὸν ἑαυτό του καὶ στοὺς ἄλλους. Εἶναι ξεθύμασμα ψυχῆς συντριμμένης, ποὺ μοιάζει περισσότερο μὲ σπασμοῦς, μὲ παραλαλήματα, παρὰ μ' ὀμιλίες. Δὲν εἶναι στοχασμοὶ καὶ σχεδὸν οὔτε λόγια· εἶναι κραυγὲς καὶ ξεφωνητά. Εἶναι ἡ λαλιὰ στὴ ζωικὴ μορφὴ. Εἶναι ἡ ἀγάπη στὴ ζωικὴ μορφὴ τοῦ ἐνστικτου. Ζῶντας τὰ παιδιὰ, δὲν ἐδυνήθηκε νὰ τὰ κράξῃ μὲ τ' ὄνομα, δὲν ἐδυνήθηκε νὰ φανερώσῃ τὴν πατρικὴ του ἀγάπη, τὸν πόνον του· νᾶτος τώρα ἐκεῖ, νὰ ψάχῃ ἀπανου στὸ καθένα καὶ νὰ τὰ κράξῃ, νὰ τὰ κράξῃ τρεῖς μέρες!

Καὶ τρεῖς τᾶκραζα ἡμέρες πεθαμένα....

Πρὶν πεθάνῃ τὸ σῶμα, ἦταν πεθαμένος ὁ ἄνθρωπος· ἐξοῦσε μόνον ἀκόμη τὸ θερίο, παραδομένο μισὸ στὴν ἀγάπη καὶ μισὸ στὴ μανία, καὶ τὰ τρομαχτικὰ του βρυχίσματα δὲν ἤξερεις ἄν ἐκφράζουν ἤχο πόνου ἢ λύσας. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀνάλυση, δὲν ὑπάρχει ἓνας στοχασμὸς, ἓνα αἰσθήμα καθαρὸ καὶ ξεχωριστό. Αὐτὸ τὸ νὰ κράξῃ τὰ παιδιὰ του ἦταν πόνος, ἦταν πατρικὴ ἀγάπη, ἦταν μανία, ἦταν ὅλος ὁ Οὐγολίνος γενομένος ἐνστικτο καὶ ἐκφρασμένος σ' ἓνα βογγητό. Εἶναι τριγύρω αὐτοῦ τοῦ ἀποθεριωμένου ἀνθρώπου ἓνα στεφανὶ σκοτεινό, ὅμοιο μὲ τὴ στερνὴ σιγὴ καὶ τὲς στερνές ἀγωνίες μέσα στὴν κάμαρη τοῦ ἑτοιμοθάνατου. Τέτοια εἶναι ἡ φοβερὴ ἐντύπωση τῶν στερνῶν σκοτεινῶν στιγμῶν. τέλος καὶ σὲ μένα τὸν πόνον ἐνίκησαν ἡ νῆστεια.

Στίχος στὸ γράμμα του ὀλοξάστερος, ποὺ σημαίνει περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἐδυνήθηκε νὰ κάμῃ ὁ πόνος, ἔκαμε ἡ πείνα. Ὁ πόνος δὲν ἐδυνήθηκε νὰ τὸν σκοτώσῃ, τὸν ἐσκότωσε ἡ πείνα. Εἶναι ὅμως στίχος πυκνός ἀπὸ σκοτιάδα καὶ γεμάτος ὑπονοούμενα, γιὰ τὰ πολλὰ αἰσθήματα καὶ τὲς εἰκόνες ποὺ μὲς ζυπᾷ, γιὰ τὰ τόσα ἴσως ποὺ ἀπὸ μέσα του ἀναβρῶζουν καὶ ποὺ εἶναι τόσο ποιητικὰ. Ἴσως κράζει μὲ πόθο τὸ θάνατο καὶ παραπονιέται ποὺ ὁ πόνος δὲν εἶναι ἀρκετὸς νὰ τὸν θανατώσῃ καὶ πρέπει νὰ περιμείνῃ τὸ θάνατο τὸν ἀργητὸ τῆς πείνας· εἶναι ἓνα αἰσθήμα ἀπελπισίας. Ἴσως δὲν παύει νὰ κράξῃ τὰ παιδιὰ, παρὰ ὅταν ἡ πείνα δυνατώτερη ἀπὸ τὸν πόνον τοῦ παίρνει τὴ δύναμη, ἀφοῦ τοῦ ἐλειψε πρῶτα ἡ βλεψὴ καὶ κατόπι ἡ φωνὴ. Εἶναι ἓνα αἰσθήμα πατρικῆς ἀγάπης. Ἴσως, ἐνῶ ἡ φύση σπρώχνει τὰ δόντια στὲς ἀθλιές σάρκες, σ' αὐτὸ τὸ στερνὸ παραλαλήτῳ τῆς πείνας καὶ τῆς ἐκδικήσης αὐτὲς εἶναι στὴ φαντασία του οἱ σάρκες τοῦ ἔχθρου του, καὶ ὁ Ἄντης ἐπραγματοποιεῖ τὸ παραλαλήτῳ μέσα στὴν κόλαση, ἀθανατίζοντας ἐκεῖνο τὸ ὑστερο κίνημα κ' ἐκείνον τὸν ὑστερο στοχασμὸν. Εἶναι ἓνα αἰσθήμα λύσας σκυλιῶν. Ὅλ' αὐτὰ εἶναι πιθανὰ, ὅλα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ συλλάβῃ, νὰ τὰ στοχασθῇ, νὰ τὰ φανταστῇ· καθὲ συμπερασμὸς ἔχει τὴν ἀφορμὴ του σὲ κάποια λέξη, σὲ κάποια δεύτερη ἰδέα. Ἡ φαντασία αἰσθάνεται χτύπημα, ξετινάξεται, ἀναγκάζεται νὰ δουλέψῃ, καὶ δὲν προσηλώνεται σὲ καμμὶα πραγματικὴτητα, καὶ διαλογίζεται ἐκεῖνες τὲς ὑστερες ὥρες τοῦ ἀνθρώπινου ξεπεσμοῦ. Παραπάνου ἀπ' αὐτὲς τὲς ἄοριστες καὶ περιπλεγμένες ἐντύπωσης μένουν ἐκεῖνα τὰ τέσσερα ἀθῶα ξεπλωμένα χάμου, καὶ τὰ ὀνόματά τους ξεφωνημένα γιὰ τρεῖς ἡμέρες μὲς στὴν κουφὴ σπηλιὰ ἀπὸ μία φωνὴ ποὺ δὲν ἤξερεις ἄν εἶναι ἀνθρώπου ἢ θεριοῦ. Ἄλλὰ ὁ ἦχος ἐκείνων τῶν ὀνομάτων ἀντιλαλεῖ στὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη ποὺ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτό του μέσα στὰ ὑστερα λόγια τοῦ Ἄντη. Γιατί ἐνῶ τὸ θερίο στριφογυρίζει τὰ ματια καὶ ξεναπιάνει τὸ καύκαλο μὲ τὰ δόντια, στέκουν ἐμπρὸς του τ' ἀκριβὰ ἐκεῖνα παιδιὰ, καὶ τὰ κράζει μὲ τ' ὄνομα, ἓνα ἓνα, καὶ τὰ τέσσαρα, καὶ φωνάζει· ἦταν ἀθῶα.

Ἀθῶους ἔκαν' ἡ ἡλικία τους ἡ νέα τὸ μικρὸν Οὐγο, ὡ νέα Θῆβα, τὸν Μπριγάτα, καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ πρὶν τὸ ἄσμα μου ὀνομάζει.

Ἄν ὅμως τὸ κλῆμα τοῦ Οὐγολίνου εἶναι μανία, ἡ συμπόνοση τοῦ Ἄντη εἶναι ἀγανάχτηση καὶ κα-

τὸ χῶμα ποὺ θὰ εἶναι μνημοῦρι μου...» Καὶ τινάζεται ἀναμαλλιάρα στὸν ἔμο γκρεμνὸ, σαλίθει στὸν ἀέρα λίγο καὶ χάνεται γιὰ πάντα μέσα στὰ κλώσματα τῆς νεροσυρμῆς. Τὰ νυχτοπούλια ἀκούσαν τὸ ραχάλητὸ τοῦ νεροῦ, ἀπλωσαν τὰ φτερά ξαφνιασμένα καὶ πέταξαν ἀλλοῦ σὲ πῶς ἤσυχες μεριές. Στὸ μικρὸ καὶ παλιὸ μοναστήρι ὁ καλόγερος καὶ τὴν ἀνεμόχολη ἀφτὴ νυχτιὰ τίποτα δὲ νογᾶει, γιὰτὶ μελετάει πάλε, στὰ ἄγια καὶ σοφὰ βιβλία βυθισμένος. Ὑστερα σβίνει τὸ καπνισμένο καντήλι του καὶ κοιμᾶται μ' ἀπείραχτη ψυχὴ. Ἄφοσα—Θεριστής. 1905 ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ